in ipſa interueniūt. qꝛ non tenetur pcurator vel aduocatus
principalis cauſe defendere cūm appellacōis. ut no. ſ. de p
cūra. nō inuiſte. et. ij. q. vj. §. poſt ſecūdam et facit quod dixi
ſ. de iur. cal. c. ij. i. ſpē. ſʒ nō eſt alia vel licet ſit alia quo ad
quid tn̄ pcurator vel aduocatus in principali cauſa appel
lacōis non debent te
ſtimonium ferre. ne
memores ſui officij
forte contrarium aſſere
rent veritatis. ſicut
et aduocatus neque
eſſe iudex ne affectō
nis ſue memor. ꝛc. C
d aſſeſ. l. nemo. in fi.
et iudex in cauſa qua
iudicauit nō debet eſ
ſe teſtis. ij. q. vj. ſtatu
endum. vbi de h. qd
intellige ſm determi
nacōem dec. ſ. e. dile
cto. ꝛ. c. cum a nob.
in vno ḡ et eodē ne
gocio quis duplici
officio tam ſuſpecto
fungi non debet. de
cleri. eun. diuerſis. ff
ad trebell. ille a quo
§. tēpeſtiuum. ij. q. i.
in primis. de v. ſig.
for⁹. cum ſi. in teſtē
ḡ multo forcius nō
recipiet talis in pri
cipali. p iuris pdicta.
p. Fuerat. ſi ergo
illum pcuratorem c
ſtituit ſʒ non recipit
mādatum teſtificari
poterit. ſ. e. dilecto. i
dem in aduocato. et
de h eciam no. ff. e. l.
vlt. q. In teſtem. i
telligas p ipō appel
lante naʒ pro appel
lato bene recipietur
ſm h. et modernos.
tum qꝛ racō pbacōis ceſſat. tum qꝛ non repitur phibitum
et edictum de teſti. phibitorum eſt. ff. e. ti. l. i. ꝛ in iſto caū
qn̄ pcurator vel aduocatus appellantis deponit p appella
to. dico qꝛ deponit etiaʒ p appellante. qꝛ iurat p vtraqꝫ p
te dicere veritatem. ad h. ſ. e. de teſti. et. C. de queſtionib. l. p
dem. ꝛ dicam. j. de reg. iur. quod ob grām. quid de pcura
toribus ad negocia. dic ſm hoſti. qꝛ in negocio qd pcura
uit de cōſenſu pcium pōt admitti ſicut et iſte. ꝛ ſicut medi
ator. in aut. de teſti. §. qm̄ vero. coll. vij. In alijs aūt admit
tetur eciam pte inuita. cum nec phibeatur. ff. e. l. i. r. Pre
ſumptione. puta qꝛ habet vnum teſtem. ſ. de pur. ex inſi
nuacōe. xxiij. q. ij. ſi heres. ff. dē do. pleg. l. teopompus. s.
Perſonarum. ꝛ ipſius cauſe quod dic vt no. ſ. de iure
iur. c. vltimo.

in generali conc. Vigō.
Romana eccleſia
et infra i appel
lacōis cauſis qui appel
lantis pcurator vel ad
uocatus in priori iu
dicio fuerat nō recipi
atur in teſtem. Neqꝫ
indiſtincte ipſi appel
lanti pſumptione faci
ente p eo deferatur ca
ūm iuramentū. ſʒ tūc
cum inſpectis pſonaꝝ
et ipſius cauſe circum
ſtancijs id fuerit facie
dum. Nicolaus. iij.

De iureiurando

Contingit in
nonnullis ec
cleſijs de eaꝝ
cōſuetudine obſeruari
qꝛ ipſaruʒ plati cum p
mo ad ecclās ipſas ac
cedunt vel cum de reci
piendis ibidem nouis
canonicis agit̄ nec p
lati admittunt nec ca
nonici aliter recipiunt
in ipſis niſi iurent ſta
tuta et cōſuetudīes ip
ſarum eccleſiaꝝ ſcrip
ta et nō ſcripta inuio
labiliter obſeruare.
Inter laycos eciam
in multis ciuitatib ca
ſtris et terris in ſuis
pōtatibus rectoribus
vel officialib aſſumē
dis cōſuetudīs morb
irrepſit quod pōtates
rectores et officiales
hmōi ad pōtarias re
ctorias et officia eadē
niſi prius ſeruaturos
ſe ſtatuta ipſoꝝ loco
ruʒ clauſa iurauerint
nullatenus admittan
tur. Quia vero in
ſtatutis et cōſuetudin
bus ſupdictis interdū

Contingit. plati canonici rectores et officiales lo
coꝝ qui iurant ſtatuta et cōſuetudines loci vel ec
cleſie ſeruare ptextu talis iuramēti non obligan
tur ad illicita impoſſibilia vel obuiancia eccl'aſtice liberta
ti. ſʒ nec ad ea debet intentio ſua referri. b. Conſuetudies
ad h. ſ. c. clericus. c.
Accedunt. in quo
acceſſu antiquas ec
cleſie cōſuetudines ſer
uare debent. vt. ſ. de
pbē. dilecto. d. Re
cipiendis. ad hoc vo
cari debent abſentes
j. de pben. cum in ec
cleſijs. niſi cōſuetudo
eſſet in contrarium. ve ibi.
c. Scripta. potes
ſingula ſingulis re
ferre. f. Ciuitatib
que muroꝝ ambitu
terminant. j. de ſen.
ex. ſi ciuitas. g.
Poteſtatib. qui
gladio vtuntur ad
malefactoꝝ vindictā
et laudem bonoꝝ de
homicid. poſtulaſti.
de ma. & obe. ſolite.
et tūc miſter eſt dei.
vt. xxiij. q. v. miles.
et. c. ſequentibus. h.
Clauſa i hoc erat
morbus. ꝛ ſi iurant
ſolum ſeruare ſtatu
ta edita ad edenda
ſacramento nō tenē
tur. vt. ſ. e. ti. c. pnt.
i. Libertati. et ideo
ſtatutarij excōmuni
cati ſunt ſi infra duos
mēſes ea de ſtatutis
delen nō fecerint. vt
et qui tales cōſuetu
dines vel ſtatuta ſer
uari faciunt. vt. ſ. de
ſen. ex. nouerint. ad hoc. j. de imu. ec. c. iij. iiij. et. v. Vin
culum. ſ. c. quāto. xxiij. q. iiij. inter cetera. ad h. j. de re. iur.
in malis. et. c. non eſt obligatorium. ſʒ de ap. dicitur. ſ. de
ap. ad noſtram. et. c. cum ſpāli. l. Obſiſtere. ad hoc. ſ. e.
li. de cōſti. c. i. j. de ſepul. c. i. cum ſi. m. Intencōe. dicitur ḡ
iuramentū illicitum ex animo. ſic et ſnīa excōicacōis. ſ. de
ſen. ex. per tuas. et. c. ſacro. vbi de hoc. xj. q. iij. §. cum ergo.
n. Impoſſibilia. ad hoc nullus pōt ſe obligare. de pac.
c. vlt. de ddi. appo. c. vlt. ff. de reg. iuris. impoſſibilium. j. d
re iud. nemō pōt. ꝛ intelligō impoſſibilia de iure vel de fa
cto. vt dixi in pdicta regula. nemo pōt. o. Maieſtatis quā
peius eſt offendere qꝛ temporalem. vt. ſ. de here. vergentis.
et. j. de imu. ec. clericis. C. d heret. manicheos. p. Decla
ramus. declaratio igit̄ antiqui iuris eſt. ꝛ hoc ius no. h. ſ.

de hijs que ſi.a ma pte.c.i.in glo.vlt.et hoſti.e.c.in glo-
pſ. unde dabat ibi cõſilium hoſti. qꝫ iurans ſic diceret iuro
ſeruare ſtatuta cõſuetudines iuſtas poſſibiles et honeſtas
que de facto et de iure ſeruare poterunt. et multiplex eſt i
potencia.vt no.ſ.de ſpõ.ſciſcitatus. poſito tamen qꝫ in ge-
nere iuret ſit tamen
ſm ius cõmune inter
pretatio iuramenti.
et pbatur hoc ſatis
per dec.ſ.c.ad nrãm
iij.et.ſ.de ver.ſig.c.
ſup quibuſdam.dic
ſ breuiter qꝫ ã quis
expreſſe iurat ſtatu
ta illicita impoſſibi
lia et inhoneſta.et
tũc eoipſo largo mo
do piurus eſt.ſic.ſ.
c.ſicnoſtris. aut ge
neraliter iurat ſerua
re cõſuetudies et ſta
tuta.et tunc diſting
ue aut tunc ſciebat
ſtatuta eſſe illicita et
illa obligauit ſe ſer
uare in mente gere
bat.et tunc idem qꝫ
ſ. aut neſciebat nec
dum in mente gere
bat.et tũc non pecca
uit et ſolum ad lici
ta obligauit vt ſ et
in pdictis iurib.ad
idem.ff.de tranſac.ꝗ
cum tutoribus ſ.vl.
ff.de cõdi.indebi.ſi p
curator.quaſi in ſi.ff.
de cõdi.inſti.cõdicões
et.l.ſe.

Licet mulieres
p eccleſiaſticũ
iudicem ordinarium
loca cõpellitur iudex
ſecularis ec.cen.ius
canonicum quod ad
pulſionem animarũ
ſtatutũ eſt obſeruaẽ
et fuit tracta hec decẽ
p cõpoſitores huius
libri de extrauagan
ti que incipiebat.qꝫ
nõ cõtingit.r. ¶ Do
nationũ. de hijs dic
vt.ſ.de doẽ.poſt duior.tiſt.nũp.jo.an.a. ¶ Proprio iter
ligo ſiue iurent pſe ſiue per procuratorem cui ad hoc ſpãle
mandatum dederint.ad hec.xliij.di.tibi.et ibi de hoc.de iu
ra.cal.c.vlt.et de pcur.c.vlt.cum ſi.b. ¶ Nõ vi.ergo iura
mentum metu extortũ non obligat.de quo dic.ut. ſ.quod
me.cauſa.abbas.et.ſ.e.ſi vero.c. ¶ Dolũ.quẽ qui allegat

aliquã reperiunt̃ illi-
ta ſeu impoſſibilia uł
obuiancia eccleſiaſti-
ce libertati ne ſub ta-
li generalitate iuran-
di ſic iurantibꝫ peccã
di occaſio prebeatur
cum iuramentuꝫ non
fuerit ut eſſet iniqui-
tatis vinculum inſti-
tutum hac generali cõ
ſtitucione animarum
periculis obſiſtere cu
pientes precipimus cõ
quibuſcumqꝫ ſcietibꝫ
contineri in predictis
conſuetudibus et ſta
tutis illicita impoſſibi
lia vel libertati eccleſi
aſtice obuiancia iura
menta huiuſmodi ali
quatenus non preſta
ri et talia iuramenta
ea intencione facienda
vel facta vt eciam illi
cita ł impoſſibilia ſeu
eccłaſtice libertati ob
uiãcia obſeruent̃. Cũ
eciã ſb tali itẽcõe pſta
ri non poſſint abſqꝫ
dine maieſtatis offen
ſa decernim⁹ in hmõi
illicitꝭ impoſſibilibus
ſeu libertati ecclíaſti
ce obuiãtibus non ob
ſeruanda quin pocius
pro animaruꝫ ſalute
ſi ſub forma predicta
vel ſimili aliquos ig
norantes predicta illi
cita ſeu impoſſibilia ł
libertati eccleſiaſtice
obuiancia iurare cõti
gerit ad obſeruanda
dumtaxat licita et poſ
ſibilia nõ obuiancia
libertati eccleſiaſtice
iurancium referri debet
intencio. Declaram⁹
quoqꝫ iuramenta ſub
huiuſmõi generalitate
qualitercumqꝫ et ſub
qualicumqꝫ verborũ
forma preſtita ł pſtã
da ad licita poſſibilia
et libertati eccleſiaſti
ce non obuiancia tm̃
extendi ipſoſqꝫ iuran
tes ad alia per preſta
cionem iuramenti hu
iuſmodi non teneri
¶ Bonifac. viij.

pbare debet ſaltem ex pſpicuis iudicijs.ff.de pbac.quod
ens ſ.qui dolo.C.de do.l.dolũ.ſ.e.li.de renũ.c.ij.d. ¶ Ca
nonico.ut.ſ.e.cum cõtingat.vbi de hoc ſecus videtur de iu
re ciuili.ff.de fun.do.l.lex iulia.inſti.quib aliẽ licet vel nõ.
in pam.C.de rei vxor.act.l.vnica.ſ.ſi.e. ¶ Seculares.qui
hac pre ratione pui
rij cui cauſam dant
ſunt de foro ec.ſ.de
iudi.noiuit.ſ.e.li.de
foro cõpe.c.vltimo.
¶ Obuiare.ſ.e.pꝫ
cum ſuis cõcord.g.
¶ Canonicũ.ſimile.j
ti.px.c.ij.j.d ſen.ex.
decernimus facit.ſ.e
li.de pac.c.ij. et de
fo.cõpe.c.ij.et ſic pꝫ
tollit legem ciuilẽ q
ad forum ſeculare d
quo dic vt dixi. j.de
re.iur.c.ij.b. ¶ Cen
ſuram eccłaſticam.
quid cõtineatur eius
nomine. habẽs. ſ.de
ver.ſig.querenti.jo.
an. ¶ Cõpellendus
eſt cum ſupior eccleſi
aſtica potas et ideo
cohercet ſeculares.vt
xxiij.q.v.adminiſtra
tores.ſ.d ma.et obe
solicite qui ſi.ſint le.p
venerabilem.cum ſi.
Quid dices ſi muli
er iurauit nõ aliena
re dotem vel donaci
onem propter nupcias
nec alienacõi cõſenti
re niſi ex racionabili
cauſa et autorizante
iudice ſi cõſenſerit re
uocabit pro poſſe po
ſtea iudice nõ aucto
riſante cõſenſerit et iu
rauit nõ cõuenire.qd
erit.dic ſm hoſti.qui
hoc no.ſ.c.cum cõtin
gat.qꝫ primum ſua
uabitur.ad hoc.ſ.e.
c.ã le.et.c.intellecto.
et in auẽ.de non ali.
ſ.ſanctiſſimas.coll.
ix.ſed contra.ſ.e.tua
nos.ſo.ibi primum iuramentũ illicitum.et ideo ſecundum p
mo pjudicat hic pmum licitũ.et ideo derogat ſecundo
Cum in poſicõibus.electus poſt ſacramentum ponẽs
vel reſpondens cõtraria directe. niſi racõnabiliter ex
cuſetur velut piurus a cõfirmatione repellitur. ¶ Idem ſi h
fecerit procurator ipſo mãdante vel ratum habente vel non

reuocante hoc dixi habuit dictum hec dec. ex hijs que no·
poſui. s. de fi. inſtru. cum iohes. ſup verbo· vnica tm̄ vendico
i. ¶ Electionis· idem: videtur ſi agat de iam obtento· cum p·
iurium nō ſolum impediat ſ3 eciam decidat· s. e. tua nos. et
c. querelam. de fideiuſ. peruenit· in. ¶ Poſt iuramentuz quia
tunc faciende ſunt po
ſicōes. s. de ꝯfeſ. c. ij.
et ibi dixi. et. e. t. c. i.
n. ¶ Datis. no. ad q̄
ſtionez quam diſpu
taui. an per inſtrum̄
tum ꝓbetur crimen·
quod ſic ꝓbatur. ſ3
cū per ſcripturas a=
ctoꝝ apparet eu3 po
ſuiſſe ꝯtraria et ſic p
iurium. de hoc. s. de
ma. et obe. cum in ec
cleſijs. et per moder
nos de accuſa. ſuper
hijs. ad idem. j. de v.
ſig. c. ij. o. ¶ Manife
ſta. euidens vel noto
ria. j. de ver. ſig. ꝯſtō
nem. p. ¶ Periuro.
periuri ſunt infames.
vj. q. i. infames et ec
cleſias regere nō de
bent. s. e. querelam.
nec ad teſtimonium
admittunt' eciā poſt
penitenciam. xxij. q. v
paruuli. de teſti. teſtio
nium. q. ¶ Iuſta cau
ſa. ut vnum ex cōtra
rijs dictis multiplici
ter pōt intelligi. s. d
accuſa. dilecti. vel p
bare vult ſe erraſſe
in altero de ꝯtrarijs
maxime vbi poneret
tur vel reſponderet d
facto alieno. vbi tole
rabilis eſt error. ff. p
ſuo. l. vlt. s. de ꝯfeſ.
ex par. et. s. e. li. de re
ſti. in int. c. vlt. in fi.
ſ3 quid dices nūquid
poſitio vel rñſio ad
ipſam reuocari pote
rit. et videtur ꝙ non
nam volat emiſſum
ſemel irreuocabile v
bum. xliiij. di. c. vlt. in fi. de ꝓbac. per tuas. C. de nō nu. pē.
generaliter. contra videtur ꝙ reuocari poſſit. xxxij. di. apud
de pe. di. i. diuorcium. de ver. ſig. nam et ego. ff. de diuorc.
ſi penituit. dixit io. de deo. ſi data ſit poſitio in ſcriptis nō
pōt reuocari. alias pōt ad hoc. de elec. ſcriptum. de ꝯfeſ. ex
parte. quod gui. abhorret in ſpe. ti. de poſitōibus. c. vi. v.

¶ Boifac· viij·

Licet mulieres que alienacionibus dotium et donationum propter nupcias conſenciunt non cōtrauenire proprio iuramento firmātes ſeruare iuramentum huiuſmodi nō vi nec dolo preſtitum de iure canonico teneantur· qꝛ tamen quidam iudices ſeculares eas ꝯtra prefatas alienaciones audiunt quamuis eis conſtet legittime d̄ huiuſmōi iuramēto nos animarum pericul' obuiare volentes eoſdez iudices ad ſeruanduz hoc ius canonicum p locorum ordinarios cenſura eccl'iaſtica decernimus ꝯpellendos

Quum in ¶ Item

Quum in poſitionibus ſuper electiōis tue negocio poſt iuramentum in cauſa preſtitum a te datis ſeu reſponſionibus quas ad poſitiones tui aduerſarij feciſſe dinoſceris reperiatur ꝯtrarietas manifeſta tibi tanq̄ periuro niſi iuſta cauſa et racōnabilis te excuſet ſuper ipſa electione perpetuum ſilencium imponi debebit· ¶ Item fiet ſi te expreſſe mandante vel eciā expoſt facto ſciente ac ratuz habente ſeu non reuocante poſicōes hmōi contrarias tuo nomie tuus fecerit ꝓcurator

¶ Innoc. iiij· i alio
De excepcoibꝰ· lugd·

Pia conſideracione ſtatuit mater eccl'ia ꝙ maioris excomunicacionis excepcio mq̄cumq3 parte iudicioꝝ oppoſita lites differat et repellat agentes ut ex hoc mag. cenſura eccleſiaſtica timeatur et communionis periculuz euitet' ꝯtumacie

Item ſi ponentis. dicens ꝙ ex quo in iudicio ꝓpoſita eſt ſiue
in ſcriptis ſiue nō reuocari nō poterit p p̄dictam dec. ex p
te. de lit. ꝯteſ. c. vno. de elec. dudum. ij. mi doceret de errore
vt. s. dixi. ſatis videtur ꝙ ſicut teſtis a periurio excuſatur ſi i
ꝯtinenti ſe corrigat. vt. s. de teſti. co. p̄. ſic et ponēs et reſpō
dens eadem ratione.
r. ¶ Debebit. nec ꝓp
ter hoc electꝰ ꝯfirma
bitur. ij. q. i. in p̄mis.
s. de ſp. olim. s. e. li.
vt lit. pen. c. i. et. ij. C
de rei ven. l. vlti. ſic
no. ꝙ non inſpicitur
hic principium. de q̄
no. s. de elec. dudum
j. nam non ſolum an
tiqua crimina repel
lunt electos. s. de te.
ord. c. vlt. ſ3 eciā no
ua ꝓbat h. s. de ſpē
olim. s. e. li. de elec.
vt circa. ſic et noua
non ſolum antiq̄ cau
ſa iudicem repellit. d
offi. del. inſinuante.
e. ¶ Idem. ſ. quia ti
bi ſilencium impone
tur. t. ¶ Expreſſe. ſi ḡ
dedit mandatum po
nendi et rñdendi poſi
tionibus generale. ſ3
nō expreſſum vt ſic
et ſic reſponderet vel
poneret. ut. s. e. li. de
iur. cal. c. ij. ij. ſ3 et in
fi. tūc ſicet ꝓcurator
ponat vel reſpōdeat
ꝯtra dominus nō de
ferat niſi in caſibꝰ ſe.
et ꝯcor. ep. s. e. li. de
elec. ſi ꝯpmiſſarius
v. ¶ Ratum habēte.
ſic et in maleficijs lo
cum habet ratihabi=
tio expreſſa et tacita
j. de ſen. ex. cum quis
et de regul' iuris. ra
tihabitionem. vbi de h.
x. ¶ Nomine. alias
ratum nō poſſ3 habē
quod ſuo nomie nō
eſt geſtum. j. de reg.
iuris. ratū. vbi de h.

Pia conſideratione. ſex ſunt dicta huius decre. p̄mo
ponit arengam et ius antiquū et ꝯſtōnis cauſa3
ſecundo dicit ꝙ reus qui ꝯtra actorem de excōica
tione excipit vt ipſum repellat ab agendo debet ipſius exco
municacōis ſpēm et nomen excōicatoris exprimere et eam
j. octo dies ꝓbare. al' iudex ꝓcedet in cauſa et illū in expēſ·